

PODCAST Utsatte barns deltakelse og medvirkning. Intervju med to sosialarbeidere.

Agency Growing Up, Belgia, 2022

Del 2: Barnevernssaker og barnets stemme

Nele: Vi er jo blant annet samlet her, fordi en kollega av deg, tenkte på deg i forhold til en konkret sak, en bestemt situasjon. Vil du fortelle om dette og deretter fortelle i hvilket øyeblikk du var veldig stolt og fornøyd med det du gjorde?

Cindy: Jeg skal prøve å skissere hva jeg personlig tror er et gap, og hvordan vi håndterte det. Når det gjelder henvisningen fra OCJ^[1] til SDJ^[2], så har vi våre konkrete skritt som vi følger; “en forpliktelsessamtale” med foreldrene, barn som har fylt 12 år er også til stede, mens barn under 12 år blir “glemt” i denne situasjonen. Jeg personlig synes dette er veldig vanskelig, fordi vi, fra OCJ, allerede har gått en lang vei med disse barna, og fra det øyeblikket vi vurderer at vi ikke kan endre situasjonen nok, tar vi skrittet videre til statsadvokatens kontor, til domstolen (SDJ) [domstol mandat barnevern]. Barna blir ofte sittende fast der med ytterligere forklaring og prosedyre. Mammaen og pappaen er fortsatt på “forpliktelsessamtalen”, det blokkerer, og så ... stopper det liksom der. Det hender at vi reiser på skolen en siste gang for å gi barna en forklaring, men i praksis er ikke dette regulert.

Den situasjonen vi nå snakker om, er den situasjonen der vi startet med alvorlige bekymringer i en sak med allerede mye støtte, men hvor vi har en mor som “kan forklare det godt”, som har et veldig stort behov for hjelp. Der alle tenker, en samarbeidende mor, hvor de holdt oppmerksomheten og fokuset på henne, men der vi måtte konkludere med at stemmen til barna, seks barn, aldri var blitt lyttet ordentlig til. Vi startet der, barna fortalte mye. Vi hevdet at barna ikke lenger kunne bo hjemme, og “forpliktelsessamtalen” hadde derfor eskalert med en mor som sa: “Jeg reiser!” og vi visste ikke hvor. Vi måtte sende dette med hast videre til domstolen (SDJ) [domstol mandat barnevern]. Barna bidro så mye, og kunne ikke engang få en forklaring på at de nå var tatt fra mamma, og så kommer saken videre til deg ...

Jasmien: Og så kommer saken til dommeren i SDJ, og dommeren sier: “Det haster, barna må komme seg ut herfra”. Da er det på tide å ringe krisetelefonen, det ble delvis utarbeidet av OCJ og mirakuløst nok hadde kriselinjen seks plasser for alle seks barna, noe som ikke er åpenbart. Seks barn på seks forskjellige steder. Vi ser ikke at dette skjer lenger, nå for tiden er kriselinjen overbelastet ..., men vi fikk seks plasser og kollegaen min og jeg dro for å hente disse barna hjemme hos moren. Veldig gripende, barna sto klare med ryggsekkene sine, og så kom vi til tjenesten, fordi vi måtte jo ordne hvor alle disse barna skulle reise. Hvem skulle til den plassen, og hvem skulle til den andre? De hadde med seg klær i en stor bag, dette måtte også fordeles, og i det øyeblikket, da jeg kjørte nedover gaten med tre barn i bilen, så sier de: “Cindy, Cindy går der, sosialarbeideren vår går der!” Og jeg sier: “Ja, du kjenner jo Cindy, hun har kommet for å snakke med dere”. “Vi vil se

Cindy”. Ja på den tiden var det egentlig ikke normalt at vi gjorde noe med dette, men så følte vi virkelig at ..., jo vi gjør dette. Kollegaen min tok med seg barna, jeg dro for å møte Cindy og sa: “Hva gjør vi med dette?” og Cindy sa: “Jeg blir med ned jeg også, og vi skal få fortalt hele historien til disse barna”.

Hvorved Cindy og jeg, spesielt Cindy, i sin rolle, fikk brakt sin historie til disse barna: “På grunn av den og den grunnen, på grunn av det dere har fortalt, så er det nå opp til dommeren. Derfor må du bo et annet sted nå, du kan ikke være sammen med mamma lenger”. Og alle barna var til stede i det samme rommet, jeg tror den eldste var 12 år på den tiden, og hadde en funksjonshemning ... det var noen barn som satt nært og lyttet, og noen lekte, men alle hørte den samme historien og det var superverdifullt for disse barna at vi kunne gjøre det på denne måten. Noe som sjeldent skjer, om det i det hele tatt skjer, men det er noe vi kan se tilbake på og tenke at – joda den gangen fikk vi det til.

Cindy: Vi skulle ønske vi kunne gjøre mer av dette. Det var veldig verdifullt for disse barna. Jeg syntes også det var veldig verdifullt å kunne frigjøre disse barna noe. De hadde fortalt mye, og også antydning de mente måtte stoppe, som måtte endres. Jeg fortalte dem: “Vi skal prøve, men vi kan ikke love noe”. På den tiden var dommeren i stand til å gripe effektivt inn, alle kortene lå supergunstig til på bordet. Vi kan ikke forestille oss dette lenger. Uansett var det et svar på barnas behov. Jeg tror også de hadde opplevelsen av at “vi fikk fortalt vår historie”. Det sto ikke greit til på alle plan, jeg tror egentlig ikke det kunne vært mer dramatisk, men de ble hørt og de fikk føle på at de voksne har bestemt. Jeg tror også vi flere ganger fortalte dem: “Det er de voksne, vi som har bestemt dette, dommeren har tatt en avgjørelse, fordi det som skjer med dere er ikke greit”. Jeg så at den eldste jenta nikkete og tårene kom og kom.. Ja, vi kan fortelle dem det så konkret, det er ikke greit at dere skal måtte ta vare på søsknene deres, at dere skal bli straffet fordi ting ikke er som de skulle vært. Det var også overgrep, det var veldig gjenkjennelig for de eldre barna. Det var egentlig et vakkert øyeblikk.

Jasmien: Ja, og igjen, det frigjorde de eldste barna: “Det du gjør, at du tar vare på de yngste barna, det er veldig fint, men det er ikke jobben din, og det er ikke greit at det er sånn. Det er det voksne som bør gjøre”. Og jeg tror de på dette tidspunktet fikk følelsen av at de ble hørt, det tror jeg er veldig viktig.

Cindy: "Og uansett hvilken beskjed mamma har gitt deg, kan du føle deg trygg på hvor du skal nå." Jeg syntes også det var veldig viktig, at vi kunne si: “du kan hvile nå, du vil bli tatt vare på”. Og, vi hadde også den luksusen av at barna kunne bo der de fikk bo, slik er det ikke i dag.

Jasmien: Og ja, barna har måttet flytte et par ganger, og alle er ikke sammen for øyeblikket, så for barna er det fortsatt mye å forholde seg til, men moren fortsetter å gi beskjeden: “Du kan føle deg trygg, vær der du er”. Barna har det bra.

Nele: Kanskje du sa det, uten at jeg hørte det, fordi jeg er så imponert, men hva er det som gjør at moren kan si det? Hva har du gjort for å oppnå det?

Cindy: Det har allerede vært en lang reise med denne moren. Jeg tror moren har vært i en enorm stressituasjon de siste årene, hennes egen barndom var veldig stressende, fylt med hjelp og oppå det hadde moren kjempet veldig hardt. Hun kjempet for å holde barna hos seg, men i det øyeblikket la jeg merke til en slags lettelse hos moren, noe som kan høres veldig rart ut. Ikke: “pff, barna mine er i fosterhjem” men, “Wow, jeg kan bruke tiden til å finne tilbake til meg selv en stund nå. De blir tatt vare på”. Og den dag i dag er hun fortsatt avlastet, og du kan se at hun fortsatt gjenoppretter for den perioden. Jeg tror det var det som fikk moren til å si: “Det er for mye for meg” og hun indikerer

nå: “jeg prøver å ta vare på meg selv, selv om jeg ikke klarte det den siste perioden der, men selvfølgelig, barna har blitt tatt bort og er ofre for situasjonen. De har følelsen av at de blir straffet for en situasjon hjemme og det kunne vi egentlig ikke gjøre noe med”.

Cindy: Og veldig sentralt i denne historien er henvisningen fra OCJ til SDJ. Jeg tror at uansett hvor små barna er, den yngste var bare ..., det var en som ikke gikk på skolen ennå, det var en som nettopp hadde begynt, men å snakke med alle barna hver for seg. Jeg tror det var det som gjorde at denne situasjonen varte så lenge, det var støtte og samarbeid der, men alle var så fokusert på mamma og til slutt så de disse barna et sted i huset. Barnas historie ble ikke fortalt, faktisk var det opprivende på alle nivåer, stemmen til barna er veldig viktig.

Nele: Og faktisk begynte dette da du startet

Cindy: Når vi begynner arbeidet i OCJ, ønsker vi alltid å snakke med foreldrene, men også med barna. Det er en del av det. Det var faktisk noe mammaen ikke støttet fra start på OCJ: «Hvorfor må du det? Kan du ikke lytte til alle sosialarbeiderne som er involvert her?» Da sto vi på vårt: «Sånn blir det, vi skal snakke med barna dine».

Jasmien: Dette var en lang historie, det å holde barna borte fra skolen for at vi ikke skal kunne snakke med dem. Barna savnet jo skolen. Prøvde virkelig å unngå sosialarbeiderne, slik at barna ikke kunne snakke med oss. Jeg tror i at sånne øyeblikk så kreves det utholdenhet fra sosialarbeidere, for å få hørt historien til barna.

Cindy: Jeg husker også den eldste jenta, på den tiden var hun rundt 13-14 år gammel, hun hadde allerede flyttet hjemmefra tidligere. Hun hadde blitt henvist før, men jenta ble effektivt henta av noen andre da vi sa: “Vi trenger å se henne”. “Jeg ville gå på skolen”, men hun var likevel ikke på skolen.

Det var også en stor utfordring; hvordan skal vi holde det bærekraftig for dette barnet? Hun forteller oss ting, vi må også kunne opprettholde relasjonen og tilliten. Det er alltid veldig vanskelig, vi kunne gjort det i den situasjonen, men det er fortsatt den største utfordringen.

Nele: Hva tror du jenta ville sagt at du har gjort?

Cindy: Jeg tror jeg holdt fast ved henne, på alle mulige måter. Jeg tror det var viktig for henne, også i det øyeblikket da mammaen var på skolen for å få henne ut derfra.

Jasmien: Og, den jenta fortalte meg i ettertid: “Alle lytter til mammas historie, men jeg er så glad for at min historie også ble hørt”. Det kan hun ta med seg. Moren kom også med veldig doble meldinger, moren fortalte oss at hun hadde det vanskelig, og moren sa til henne: “Vi skal få disse sosialarbeiderne til å holde seg langt unna”. Det var vanskelig for denne jenta, men frem til i dag kan hun fortsatt si: “Jeg er glad du hørte på meg også”.

Cindy: Jeg synes selv det er hyggelig å høre denne historien, fordi det er sant at vi fra OCJ gjør veldig verdifullt arbeid. Jeg tror fortsatt på det hver dag, men vi er også en start – og når det kommer til veier som blokkerer, så må vi ikke gi opp. Jeg syntes det er flott, en dommer i SDJ bør være involvert for å virkelig få det som trengs for barnet, men hva betyr det for det barnet? Jeg setter pris på å høre deg si, Jasmien, hvordan barna så meg og det var effektivt slik. I det øyeblikket betyr du noe for dem, men du forsvinner etterpå, og i så mange situasjoner er det ikke mulig å gjøre den overføringen så fin. Jeg tror ikke vi kan vise nok empati for hva det faktisk betyr.

Jasmien: Det er jo også vanskelig med din OCJ-rolle, alle OCJ-saker blir jo heller ikke videresendt til SDJ [domstol mandat barnevern]. Ofte kan de jo også avslutte positivt, men selv da forsvinner du ut av barnets liv. Vi er gjerne det siste punktet, og barna vet at de må fortsette uten oss.

^[1] OCJ=sivile tjenester, ansvarlig for frivillig barnevern

^[2] SDJ = *domstol mandat barnevern*